

**Vrijheidsbeneming en mogelijkheden tot het betreden van de private woning
ter aanhouding van een verdachte, in verdenking gestelde of veroordeelde
persoon**

Standpunt van het College van procureurs generaal

1. Probleemstelling
2. Grondwettelijke principes
 - 2.1. Principe van de onschendbaarheid van de woning
 - 2.2. Principe van de tenuitvoerlegging van de vonnissen
3. Onderscheid tussen de woning van de opgespoorde persoon en de woning van een derde – Draagwijdte
4. Onderscheid tussen opsporingen overdag en 's nachts – Draagwijdte
5. Vrijheidsberovende maatregelen – Toepassing van de principes op de verschillende hypothesen
 - 5.1. De gerechtelijke aanhouding met toepassing van de artikelen 1 en 2 van de wet op de voorlopige hechtenis (WVH)
 - 5.1.1. Arrestatie bij heterdaad
 - 5.1.2. Arrestatie buiten heterdaad
 - 5.1.3. Arrestatie in een woning in het kader van andere uitzonderingen op artikel 15 van de Grondwet
 - 5.1.3.1. Opsporingen ten huize op basis van een door de onderzoeksrechter afgeleverd huiszoekingsbevel
 - 5.1.3.2. Opsporingen ten huize door de procureur des Konings ingeval van heterdaad
 - 5.1.3.3. De toestemming of het verzoek door de bewoner of het slachtoffer
 - 5.1.3.4. Betreden van de woning in geval van een oproep, een brand of overstroming
 - 5.1.3.5. Andere door een wettekst bepaalde gevallen
 - 5.2. Arrestatie krachtens een rechterlijk bevel
 - 5.2.1. Uitvoering van het bevel tot medebrenging (artikelen 3-15 WVH)
 - 5.2.2. Uitvoering van het bevel tot aanhouding bij verstek
 - 5.2.3. Uitvoering van het bevel tot aanhouding
 - 5.3. Arrestatie ingevolge een veroordeling - Vattingsbevel
 - 5.4. Uitvoering van een beschikking tot gevangenneming in criminele zaken
 - 5.5. Uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel
 - 5.6. Arrestatie in het raam van een verzoek tot uitlevering
6. Conclusie

1. Probleemstelling

Het Vast Comité P bevroeg het College van Procureurs-generaal (bij brief van 20 december 2007, waaraan werd herinnerd op 29 februari 2008) *“over de bevoegdheden en mogelijkheden van de politiediensten met betrekking tot de uitvoering van hetzij een vattingsbevel, hetzij een beschikking tot gevangenneming, hetzij een bevel tot medebrenging of aanhouding”*.¹

Meer bepaald werd de vraag gesteld of het op basis van deze titels van vrijheidsberoving mogelijk is een woning of een andere plaats te betreden om de verdachte of veroordeelde persoon te vatten. Daarbij rees in casu de vraag naar het onderscheid tussen het betreden van de woning van de betrokkene dan wel de woning van een derde (waar de betrokkene zich zou bevinden). De parketten zouden hieromtrent geen eenduidige zienswijze hebben. Het Vast Comité P wenste te vernemen of een uniform standpunt van het openbaar ministerie voorhanden was of zo nodig ontwikkeld kon worden.

Ter voorbereiding van een standpunt van het expertisenetwerk “Strafrechtspleging” wordt in deze nota de door het Comité P aangebrachte problematiek onderzocht en ruimer gekaderd.²

Deze nota behandelt in eerste instantie de verschillende grondwettelijke principes die in het kader van deze problematiek aan de orde zijn. Nadien volgt een overzicht van de verschillende vormen van vrijheidsberoving die zich kunnen voordoen in diverse stadia van de procedure, met name respectievelijk vóór de tussenkomst van een rechter, in het kader van de voorlopige hechtenis en na het definitief worden van het veroordelend vonnis. Ook de hypothesen van de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel en de uitlevering worden behandeld.

Op basis van de beschikbare reglementering en rechtsleer worden bovendien de voorwaarden onderzocht waarin de verschillende vrijheidsberovende maatregelen de mogelijkheid bieden de private woning van de betrokken persoon of van een derde te betreden.

Ten slotte worden conclusies getrokken uit de analyse van deze verschillende elementen.

¹ Referte College: A.I.O/1678/2007/fb.

² In het kader van deze nota werd een studie gemaakt van de regelgeving en rechtsleer, maar niet van de praktische werkmethodes van de parketten en politiediensten.

2. Grondwettelijke principes

De uiteenzetting van de problematiek m.b.t. de modaliteiten voor de aanhouding veronderstelt vanzelfsprekend het bestaan van een titel of wettelijke hypothese die deze arrestatie mogelijk zou maken mits naleving van de wettelijke uitzonderingen op het principe van de individuele vrijheid (artikel 12 van de Grondwet). Al deze hypothesen zullen hierna in detail bestudeerd worden.

Algemeen gezien ligt de moeilijkheid vooral in de tenuitvoerlegging van de arrestatie, die soms in tegenspraak met andere grondwettelijke principes kan zijn, zonder dat de wettelijke teksten op het eerste gezicht voor alle gevallen duidelijk maken welk principe nu precies voorrang heeft: het gaat hierbij enerzijds om het principe van de onschendbaarheid van de woning (artikel 15 van de Grondwet) en anderzijds om het principe van de tenuitvoerlegging van de vonnissen (artikel 40 van de Grondwet).

2.1. Principe van de onschendbaarheid van de woning

Artikel 15 van de Grondwet stelt: *“De woning is onschendbaar; geen huiszoeking kan plaats hebben dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft”*.

Het Hof van Cassatie beschouwt de woning als de plaats die, samen met alle bijgebouwen die erbij horen, door een persoon als reële woning of verblijfplaats wordt gebruikt, hetgeen hem het recht verleent op naleving van zijn intimiteit, zijn rust en zijn privéleven.³

Artikel 148 van het Strafwetboek stelt de schending van de woning door een ambtenaar strafbaar en vermeldt het volgende:

“Ieder ambtenaar van de administratieve of de rechterlijke orde, ieder officier van justitie of van politie, ieder bevelhebber of agent van de openbare macht, die, in die hoedanigheid optredend, in de woning van een ingezetene tegen diens wil binnendringt buiten de gevallen die de wet bepaalt en zonder inachtneming van de vormen die zij voorschrijft, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van zesentwintig frank tot tweehonderd frank.”

Er bestaan heel wat uitzonderingen op het principe van de onschendbaarheid van de woning die enkel het gevolg kunnen zijn van een wettelijke of grondwettelijke bepaling. Deze uitzonderingen worden behandeld bij de studie van de verschillende hypothesen van vrijheidsberoving (punt 5.1.3.).

Het begrip ‘woning’ verschilt fundamenteel van het begrip ‘openbare plaatsen’ of ‘publiek toegankelijke plaatsen’, waarover lid 2 van artikel 26 van de wet op het politieambt het volgende stelt:

“De politieambtenaren kunnen steeds de voor het publiek toegankelijke plaatsen alsook de verlaten onroerende goederen betreden teneinde toe te zien op de handhaving van de openbare orde en de naleving van de politiewetten en -verordeningen.

Zij kunnen steeds diezelfde plaatsen betreden teneinde opdrachten van gerechtelijke politie uit te voeren.

³ Cass. 20 december 2000, *Bull.*, 2000, nr. 713, ‘*Rev. Dr. Pén.*’, 2001, p. 584.

Met inachtneming van de onschendbaarheid van de woning kunnen zij hotelinrichtingen en andere logiesverstrekkende inrichtingen bezoeken. Zij kunnen zich door de eigenaars, exploitanten of aangestelden van die inrichtingen de inschrijvingsdocumenten van de reizigers doen overleggen.”

Dit artikel biedt de politieambtenaren de mogelijkheid ‘steeds’ publiek toegankelijke plaatsen te betreden om opdrachten van gerechtelijke politie te vervullen, maar hierbij geldt wel de beperking dat zij deze plaatsen enkel mogen betreden gedurende de tijd dat het publiek is toegelaten. De term ‘steeds’ houdt in dat de politie deze plaatsen zowel ‘s nachts als overdag kan betreden.⁴

2.2. Principe van de tenuitvoerlegging van de vonnissen

Artikel 40 van de Grondwet stelt het volgende: *“De rechterlijke macht wordt uitgeoefend door de hoven en rechtbanken. **De arresten en vonnissen worden in naam des Konings ten uitvoer gelegd**”.*

Dit artikel moet in combinatie gelezen worden met het koninklijk besluit van 9 augustus 1993 tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 mei 1971 tot vaststelling van het formulier van tenuitvoerlegging van de arresten, vonnissen, beschikkingen, rechterlijke bevelen of akten die dadelijke tenuitvoerlegging medebrengen, dat het volgende bepaalt: *“Het formulier van tenuitvoerlegging van de arresten en vonnissen der hoven en rechtbanken, van de beschikkingen, de rechterlijke bevelen en van alle akten die dadelijke tenuitvoerlegging medebrengen, zal, tijdens de duur van Onze regering, luidend als volgt:*

*Wij, Albert II, Koning der Belgen,
Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, doen te weten:*

Lasten en bevelen dat alle daartoe gevorderde gerechtsdeurwaarders dit arrest, dit vonnis, deze beschikking, dit bevel of deze akte ten uitvoer zullen leggen;

Dat Onze procureurs-generaal en Onze procureurs des Konings bij de rechtbanken van eerste aanleg daaraan de hand zullen houden en dat alle bevelhebbers en officieren van de openbare macht daartoe de sterke hand zullen bieden wanneer dit wettelijk van hen gevorderd wordt;

Ten blijke waarvan dit arrest, dit vonnis, deze beschikking, dit bevel of deze akte is ondertekend en gezegeld met het zegel van het hof, de rechtbank of de notaris.”

Hieruit volgt meer bepaald dat krachtens de door de Grondwet geregelde federale uitvoerende macht, de openbare macht medewerking moet verlenen aan de tenuitvoerlegging van de vonnissen en arresten.

Artikel 40 van de Grondwet is dus op zich een grondwettelijke uitzondering op het principe van de onschendbaarheid van de woning, in de mate waarin de

⁴ *Parl. St. Kamer*, 1990-91, nr. 1673/1, 44; zie *Cass.* 14 maart 1932, *Pas.* 1932, I, 108; *Cass.* 12 december 1932, *Pas.* 1933, I, 50; R. VERSTRAETEN, *Handboek Strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2005, p. 289.

tenuitvoerlegging van een “arrest of vonnis” zou impliceren dat het noodzakelijk zou zijn een woning te betreden.

In dit opzicht moet opgemerkt worden dat de situatie waarbij de politie een woning betreedt om een veroordeelde te vatten, vergelijkbaar is met deze van een gerechtsdeurwaarder die een woning betreedt om bijvoorbeeld goederen in beslag te nemen teneinde een burgerlijk vonnis ten uitvoer te leggen, of om een huis te doen afbreken t.g.v. van een vonnis waarbij een dergelijke afbraak bevolen werd (vb. omdat er geen bouwvergunning afgeleverd was). De gerechtsdeurwaarder heeft hiervoor geen huiszoekingsbevel nodig (dat hij overigens toch niet zou krijgen, aangezien deze situatie niet aan de wettelijke criteria beantwoordt) noch een specifiek bevel om de woning te betreden. Hetzelfde geldt voor de politieagent die de woning betreedt teneinde een veroordeelde te vatten. Zowel deze politieagent als de gerechtsdeurwaarder treden op met het oog op tenuitvoerlegging van een rechterlijke beslissing (op basis van artikel 40 van de Grondwet) en in deze hypothese stopt de woning met onschendbaar te zijn.

In strafzaken is het artikel 8 van het decreet van 19-22 juli 1791 betreffende de organisatie van een gemeentelijke en correctionele politie van belang. Dit artikel luidt als volgt (officieuze vertaling):

“Geen enkele gemeentelijke ambtenaar, commissaris of officier van de gemeentelijke politie kan de huizen van de burgers betreden, tenzij voor het nazien van de registers der logieshouders, voor de uitvoering van de wetten op de directe belastingen of krachtens bevelschriften, dwangbevelen of vonnissen waarvan zij drager zijn, of ten slotte op het geroep van de burgers die vanuit een huis een beroep doen op de openbare macht.”

In een bepaalde rechtsleer en sommige parlementaire stukken wordt aanvaard dat de artikelen 8-10 van dit decreet thans nog van kracht zijn.^{5 6} Deze artikelen blijken tevens ook nog in de praktijk ingeroepen te worden.

Zelfs al biedt het principe van de tenuitvoerlegging van de vonnissen in straf- en burgerlijke zaken de mogelijkheid de woning te betreden van de persoon op wie dit vonnis betrekking heeft, dan nog dient op strafrechtelijk gebied de nadruk gelegd te worden op de beperkingen van dit principe, die meer bepaald hun oorsprong vinden in de draagwijdte van de bewoording “vonnissen en arresten” uit artikel 40 van de Grondwet.

In dit opzicht kan verwezen worden naar artikel 149 van de Grondwet dat oplegt dat “elk vonnis” gemotiveerd wordt. Dit principe werd door het Hof van Cassatie in die zin geïnterpreteerd dat het niet op alle rechterlijke beslissingen van toepassing zou zijn, en meer bepaald niet op de beslissingen van de onderzoeksgerechten, uitgezonderd wanneer deze als vonnisgerecht uitspraak doen.⁷

⁵ *Parl. St.* Senaat, 2001-2002 nr. 2-1096/1; *Parl. St.* Kamer, 2001-2002, nr. 1638/001; R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 290; m.b.t. de artikelen 9 en 10, zie H-D. BOSLY en D. VERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Brugge, Die Keure, 2003, p. 396.

⁶ Zie artikel 188 van de Grondwet: “Met ingang van de dag waarop de Grondwet uitvoerbaar wordt, zijn alle daarmee strijdige wetten, decreten, besluiten, reglementen en andere akten opgeheven”. A contrario blijft niet-strijdige regelgeving gelden.

⁷ Cass. 14 april 1999, P.99.0318.F, Pas., p. 508; Cass. 14 januari 2004, P.03.1310.F., R.D.P., p. 632.

De rechtspraak m.b.t. artikel 40 van de Grondwet is vrij schaars maar ondersteunt toch de analyse op grond waarvan het hierboven gedefinieerde principe van de tenuitvoerlegging van de vonnissen niet van toepassing is op de beschikkingen van de onderzoeksrechter. Zo kan de uitvoerbaarverklaring uit artikel 1, §1 van het KB van 9 augustus 1993 niet toegepast worden op de aanhoudingsbevelen die, als beschikking van een onderzoeksrechter, overeenkomstig de specifieke regels van het Wetboek van Strafvordering (artikel 28 Sv) via de procureur des Konings ten uitvoer gelegd worden.⁸ Er bestaat echter geen enkele reden om ervan uit te gaan dat deze afwijking spruitend uit artikel 28 Sv zou kunnen uitgebreid worden tot de beslissingen van de onderzoeksgerechten die een hechtenistitel uitmaken.

3. Onderscheid tussen de woning van de opgespoorde persoon en de woning van een derde – Draagwijdte

In het raam van alle hypothesen waarin het betreden van de private woning toegestaan is voor de ordediensten, wordt vaak een onderscheid gemaakt tussen de woning van de opgespoorde persoon en de woning van een derde.

Nochtans lijkt dit onderscheid op het eerste gezicht vrij artificieel, aangezien hierdoor geen rekening gehouden kan worden met de situatie van een persoon die is gedomicilieerd in dezelfde woning als de opgespoorde persoon. Deze 'derde bewoner', die door geen enkele wettekst een andere vorm van waarborg m.b.t. de bescherming van zijn woning krijgt dan de opgespoorde persoon, bevindt zich niettemin in dezelfde situatie als een derde die een opgespoorde persoon onderdak biedt in een andere woning dan deze van de opgespoorde persoon. In beide gevallen en ongeacht het feit of het hierbij om een 'derde bewoner' gaat, is er sprake van schending van de eigen woning van deze persoon t.g.v. een feit dat hij zelf niet gepleegd heeft.

Historisch gezien werd dit onderscheid niettemin wel in de teksten gemaakt. Zo stelden de "Pandectes belges" het volgende: "*Les ordres d'arrestation, c'est-à dire les mandats, ordonnances de prise de corps, jugements ou arrêts de condamnation, ne donnent pas aux agents qui en sont porteurs le droit d'entrer dans toutes les maisons où ils soupçonnent que l'individu, objet de la perquisition, peut se trouver : ce droit n'existe qu'à l'égard du domicile même du prévenu ou du condamné. Cela résulte positivement des articles 36 et 37 du code d'instruction criminelle, de l'article 131 de la loi du 28 germinal an VI, et de l'article 21 de l'arrêté du 30 janvier 1815, qui permettent seulement de cerner la maison et de la garder à vue*".⁹ In deze hypothese werd de toestemming om de woning te betreden verleend door de officier van gerechtelijke politie (de politiecommissaris) of de vrederechter.¹⁰

Het kan interessant zijn bij deze vroegere situatie stil te staan, aangezien zij een principe duidelijk maakt dat ook vandaag de dag nog op grote schaal toegepast wordt: de vrijheidsberovende titels kunnen ten uitvoer gelegd worden zonder voorafgaande gerechtelijke controle in de woning van de betrokkene, maar kunnen daarentegen in de woning van een derde enkel uitgevoerd worden middels een specifieke machtiging. Hieruit kan afgeleid worden dat er voor de tenuitvoerlegging van deze titel in de woning van de betrokkene een grondig vermoeden aanwezig

⁸ Cass. 22 september 1993, P.93.1303.F, Pas., nr. 369, p. 739; Cass. 20 maart 1996, P.96.0334.F, Pas., nr. 101, p. 245.

⁹ *Pandectes belges*, v^o 'Inviolabilité du domicile', nr. 189. Zie ook A. Chauveau en H. Faustin, 'Théorie du code pénal', Brussel, 'Société typographique belge', 1837, deel 1, p. 202.

¹⁰ *Ibidem*, nr. 190.

moet zijn dat deze persoon zich in deze woning bevindt, terwijl bij de tenuitvoerlegging van de titel in de woning van een derde, bij gebrek aan een dergelijk vermoeden, de aanwijzingen nagegaan moeten worden op basis waarvan aangenomen mag worden dat de opgespoorde persoon zich in deze woning bevindt en dat het betreden van woning van de derde bijgevolg gerechtvaardigd is.

Hoewel dit onderscheid niet langer in de in strafzaken toepasselijke wetteksten gemaakt wordt, wordt op het gebied van het uitvoerend beslag op roerend goed nog wel van dit principe uitgegaan, waarbij van hetzelfde uitgangspunt vertrokken wordt: zo voorziet artikel 1503 van het Gerechtelijk Wetboek niet in een bijzondere machtiging op grond waarvan de gerechtsdeurwaarder de woning van de schuldenaar kan betreden, maar onderwerpt het daarentegen het betreden van de woning van een derde aan de machtiging door de rechter (artikel 1503 van het Gerechtelijk Wetboek).

Dit principe impliceert evenwel allerminst dat een uitzondering op de tenuitvoerlegging van de vonnissen in het leven geroepen wordt: *“Les mandats, tendant à la privation de la liberté, comportent en eux-mêmes mandat de perquisition pour la recherche même au domicile d’un tiers, car nous ne connaissons plus le droit d’asile (...) Sauf certaines formalités à observer dans des circonstances exceptionnelles”*.¹¹

Hoewel in de recente rechtsleer in strafzaken ter zake geen eenduidig standpunt ingenomen wordt, lijkt de rechtspraak – weliswaar vrij beperkt – het belang van dit onderscheid te relativiseren, ten minste wat het betreden van de woning van een derde mits machtiging door de procureur des Konings betreft.

In een recent arrest¹² diende het Hof van Cassatie zich uit te spreken over het beroep dat werd aangetekend tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling i.v.m. de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel. De eisende partij beriep zich op een schending van artikel 5.1 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, en merkte terloops in haar memorie op dat de politie, hoewel zij wel degelijk in het bezit van een machtiging door de procureur des Konings was, een woning betreden had die niet de woning van de eiser was. Het Hof overwoog het volgende:

*“Krachtens artikel 9 Wet Europees Aanhoudingsbevel, is het Europees aanhoudingsbevel een aanhoudingstitel. Overeenkomstig artikel 2 Voorlopige Hechteniswet, staat het aan de procureur des Konings de politiediensten te bevelen om de gezochte persoon te vatten door, zo nodig, in zijn **verblijfplaats** binnen te dringen (NB: het Hof gebruikt de term “verblijfplaats” en niet “woonplaats”).*

*Het arrest dat oordeelt dat het Europees aanhoudingsbevel en de internationale Schengensignalering het mogelijk maken in **een** woning binnen te dringen om de gezochte persoon aan te houden (...) schendt de aangevoerde verdragsbepaling niet.”*

¹¹ *Pandectes belges*, v° ‘Mandat de justice’, nr. 31.

¹² Cass. 22 september 2010, R.G. P.10.1509.F.

4. Onderscheid tussen opsporingen overdag en 's nachts – Draagwijdte

Lid 1 van artikel 1 van de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende dewelke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht verbiedt deze onderzoeksdaden zeer expliciet in een voor het publiek niet toegankelijke plaats vóór 5 uur 's morgens en na 9 uur 's avonds.

Men kan zich afvragen of de wetgever onder opsporingen ten huize en huiszoekingen ook het betreden van de woning bedoelt met het oog op de tenuitvoerlegging van een titel tot aanhouding.

Aangezien deze bepaling voortvloeit uit het principe van de onschendbaarheid van de woning, en dus van een 'uitzondering op een uitzondering', mag zij niet op een restrictieve manier geïnterpreteerd worden. De 'ratio legis' bestaat in een verhoogde bescherming van de woning tijdens de nacht.

Overigens heft artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 merkwaardig genoeg artikel 76 van de Grondwet van 22 Frimaire jaar VIII op, dat als volgt luidde: "*La maison de toute personne habitant le territoire français est un asile inviolable. Pendant la nuit, nul n'a droit d'y entrer que dans le cas d'incendie, d'inondation, ou de réclamation venue de l'intérieur de la maison*".

Deze grondwetsbepaling, waarvan de formulering niet de minste ruimte voor discussie liet omtrent de lijst van motieven die als uitzondering ingeroepen konden worden, werd vervangen door de wet van 1969 met de bedoeling duidelijkheid te scheppen over wat nu precies onder "s nachts" begrepen diende te worden, enerzijds, en om een lijst van uitzonderingen in lid 2 van artikel 1 op te nemen, anderzijds.

Niets wijst erop dat de bedoeling van de wetgever er eveneens in bestond om het binnentreden van een woning 's nachts mogelijk te maken om er een aanhoudingsbevel ten uitvoer te leggen, hetgeen ook gestaafd wordt door het feit dat de draagwijdte van de bewoording 'opsporingen ten huize of huiszoekingen' op zich al vrij ruim is.

Zoals ook in de "Pandectes belges" bepaald wordt, moet dus aangenomen worden dat de personen die de bevelen tot onmiddellijke aanhouding of de aanhoudingsbevelen ten uitvoer leggen niet op eender welk moment noch op eender welke plaats mogen optreden¹³ en dat een bevel tot onmiddellijke aanhouding of een aanhoudingsbevel enkel 's nachts in een woning ten uitvoer kan worden gelegd in de gevallen die uitdrukkelijk door de wet bepaald worden en die afwijken van het principe van lid 1 van artikel 1 van de wet van 7 juni 1969.¹⁴ Deze gevallen zijn vrij talrijk en zijn meer bepaald het gevolg van specifieke wetgeving, die in het kader van deze nota niet in detail behandeld kan worden.

In essentie gaat het om:

- de uitzonderingen uit het tweede lid van artikel 1 van de wet van 7 juni 1969:
 - o heterdaad,
 - o ingeval van verzoek door of toestemming van de persoon die het werkelijk genot van de plaats heeft of van het slachtoffer van een misdrijf dat wordt vermeld in de artikelen 398 tot 405 van het Strafwetboek, waarvan de dader de echtgeno(o)t(e) of de persoon is

¹³ *Pandectes belges*, v° 'Arrestation', nr. 54.

¹⁴ Zie ook in deze zin: '*Manuel des services de police*', c.e.d. Samson, Kluwer, p. 17, 22 en 27.

- o waarmee het slachtoffer samenwoont en een duurzame affectieve en seksuele relatie mee onderhoudt,
 - o ingeval van oproep vanuit die plaats,
 - o ingeval van brand of overstroming.
- de uitzonderingen uit artikel 27 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt (wanneer het leven of de fysieke integriteit van personen ernstig en onmiddellijk bedreigd wordt, op verzoek of mits toestemming van de persoon die het werkelijk genot van de plaats heeft of indien deze persoon niet geschikt kan worden bereikt en er geen andere oplossing overblijft).
- artikel 6bis van de drugwet van 24 februari 1921: *“De officieren van gerechtelijke politie en de ambtenaren of beambten, daartoe door de Koning aangewezen, mogen de apotheken, winkels en alle andere plaatsen bestemd voor de verkoop of de aflevering van de in deze wet genoemde stoffen, bezoeken, gedurende de uren dat zij voor het publiek toegankelijk zijn. Gedurende dezelfde uren mogen zij ook de depots bezoeken die bij de in het vorige lid bedoelde plaatsen aansluiten, zelfs wanneer die depots voor het publiek niet toegankelijk zijn. Zij mogen **te allen tijde** de lokalen bezoeken welke dienen voor het vervaardigen, bereiden, bewaren of opslaan van die stoffen.”*

Hoewel deze hypothesen, die de mogelijkheid bieden af te wijken van het principiële verbod om 's nachts over te gaan tot opsporingen ten huize of huiszoekingen, zich doorgaans niet voordoen in het raam van de tenuitvoerlegging van een vooraf bestaand bevel tot onmiddellijke aanhouding of een aanhoudingsbevel, dan nog moet eraan herinnerd worden dat de politiediensten dergelijke bevelen in alle gevallen, en zelfs omwille van een ander motief, ten uitvoer kunnen leggen in elke plaats die zij wettelijk gezien kunnen betreden en dat dit ook op elk door de wet bepaald tijdstip mogelijk is. In dit opzicht kan verwezen worden naar punt 5.1.3., waar deze hypothese meer in detail uitgewerkt wordt.

Ten slotte dient nog opgemerkt te worden dat de wet van 7 juni 1969 slechts lijkt te gelden voor de fase van het opsporingsonderzoek of het vooronderzoek, waaraan overigens de bijkomende garantie van het vermoeden van onschuld verbonden is. Die wet van 7 juni 1969 is niet tot opheffing overgegaan van het hierboven aangehaalde artikel 8 van het decreet van 19-22 juli 1791 waarbij de gemeentelijke ambtenaar, commissaris of officier van gemeentelijke politie gemachtigd wordt de huizen te betreden krachtens bevelschriften, dwangbevelen of vonnissen waarvan zij drager zijn.

Er zou dan ook aangenomen kunnen worden, met toepassing van het grondwettelijke beginsel van uitvoering van de vonnissen en arresten, dat de wet van 7 juni 1969 geen toepassing kan vinden wanneer een uitvoerbaar vonnis of arrest houdende veroordeling tot een vrijheidsstraf dient uitgevoerd te worden.

Uit de memorie van toelichting¹⁵ blijkt dat ten gevolge van een wetswijziging die een verruiming zou invoeren van de nachttijd tijdens dewelke geen opsporing of huiszoeking mag uitgevoerd worden zonder voorafgaande toestemming van de gebruiker, het noodzakelijk bleek de in strafzaken toegepaste omschrijving van de nachttijd in stand te houden door middel van een algemene bepaling die het door de rechtspraak en rechtsleer gehuldigde beginsel zou bekrachtigen, maar tevens de opsomming geeft van de gevallen waarin als uitzondering van die regel mag worden

¹⁵ Parl. St. Senaat, zitting 1968-1969, nr. 114 memorie van toelichting van 31 december 1968.

afgeweken. De memorie van toelichting van de wet van 7 juni 1969 onderstreepte tot welke ernstige moeilijkheden de voorgenomen wetswijziging houdende verruiming van het begrip nachttijd zou kunnen aanleiding geven, daar het dikwijls nodig is de opsporingen vanaf het eerste uur van de dag te verrichten teneinde te voorkomen dat bewijsmiddelen die voor het aan het licht brengen van de waarheid onontbeerlijk zijn, verdwijnen of onbruikbaar worden gemaakt.

De wet van 7 juni 1969 lijkt bijgevolg de fase van het gerechtelijk onderzoek en de fase van het opsporen van misdrijven tot voorwerp te hebben. De materie van de strafuitvoering is nooit in overweging genomen in het kader van deze wetswijziging. Nochtans dienen voorzichtigheidshalve, bij gebreke aan juridische zekerheid, de uren voorgeschreven in de wet van 7 juni 1969 gerespecteerd te worden.

5. Vrijheidsberovende maatregelen – Toepassing van de principes op de verschillende hypothesen

In het kader van de principes die het gevolg zijn van de artikelen 15 en 40 van de Grondwet, kan de vraag gesteld worden in welke mate sommige titels of specifiek wettelijke gevallen van vrijheidsberoving de mogelijkheid bieden een woning te betreden. Er moet eveneens bepaald worden welk onderscheid eventueel gemaakt moet worden tussen de woning van de opgespoorde persoon en de woning van een derde.

5.1. De gerechtelijke aanhouding met toepassing van de artikelen 1 en 2 van de wet op de voorlopige hechtenis (WVH)¹⁶

De arrestatie zonder rechterlijk bevel, die geregeld wordt in artikel 1 en 2 van de wet op de voorlopige hechtenis en daarin benoemd wordt als 'aanhouding', doelt op de vrijheidsberoving als gevolg van een beslissing van de politie, het openbaar ministerie of de onderzoeksrechter aan wie feiten voorgelegd werden. Deze vorm van vrijheidsberoving situeert zich in de tijd vóór het eventuele verlenen van een bevel tot aanhouding, hoewel dit geen noodzakelijk gevolg is.

De arrestatie is mogelijk uit hoofde van misdaden of wanbedrijven.

Wat de omvang van de bevoegdheden van de politiediensten en het openbaar ministerie of, in voorkomend geval, van de onderzoeksrechter betreft, onder meer op vlak van het betreden van de private woning om de verdachte persoon te vatten, is het van belang een onderscheid te maken tussen de betrapting op heterdaad en de arrestatie buiten heterdaad.

5.1.1. Arrestatie bij heterdaad

De arrestatie bij ontdekking op heterdaad (of aan heterdaad gelijkgestelde gevallen) wordt geregeld in artikel 1 van de wet op de voorlopige hechtenis, dat als volgt luidt:

“Voor de aanhouding bij op heterdaad ontdekte misdaad of op heterdaad ontdekt wanbedrijf gelden de volgende regels :

1° de vrijheidsbeneming mag in geen geval langer duren dan vierentwintig uren;

2° de agenten van de openbare macht stellen de verdachte van wie zij de vlucht hebben verhinderd, onmiddellijk ter beschikking van de officier van gerechtelijke

¹⁶ De bestuurlijke aanhouding wordt in deze studie niet behandeld.

politie. De termijn van vierentwintig uren waarvan sprake is in het 1°, gaat in op het ogenblik dat de verdachte, ten gevolge van het optreden van de agent van de openbare macht, niet meer beschikt over de vrijheid van komen en gaan;

3° iedere particulier die iemand vasthoudt die bij een misdaad of wanbedrijf op heterdaad betrapt werd, geeft de feiten onverwijld aan bij een agent van de openbare macht. De termijn van vierentwintig uren waarvan sprake is in het 1°, gaat in op het ogenblik dat die aangifte wordt gedaan;

4° zodra de officier van gerechtelijke politie tot aanhouding is overgegaan, deelt hij dit onverwijld mee aan de procureur des Konings door middel van de snelste communicatiemiddelen. Hij voert de bevelen van deze magistraat uit, zowel wat de vrijheidsbeneming als wat de uit te voeren plichten betreft;

5° indien het misdrijf het voorwerp uitmaakt van een gerechtelijk onderzoek, wordt de in het 4° bedoelde mededeling gedaan aan de onderzoeksrechter;

6° van de aanhouding wordt proces-verbaal opgemaakt.

Dit proces-verbaal vermeldt :

- a) het juiste uur van de effectieve vrijheidsbeneming, met nauwkeurige opgave van de omstandigheden waarin de vrijheidsbeneming tot stand gekomen is;
- b) de mededelingen gedaan overeenkomstig het 4° en het 5°, met opgave van het juiste uur en van de beslissingen genomen door de magistraat.”

Een op heterdaad ontdekt misdrijf is een misdrijf dat wordt ontdekt terwijl het wordt gepleegd, of onmiddellijk daarna.¹⁷ Met betrapping op heterdaad wordt tevens het geval gelijkgesteld waarin de verdachte, kort na het misdrijf, door openbaar geroep wordt vervolgd en het geval waarin de verdachte, kort na het misdrijf, wordt aangetroffen in het bezit van wapens, werktuigen of papieren, die doen vermoeden dat hij de dader van het misdrijf is, of een medeplichtige.¹⁸

Het Wetboek van Strafvordering kent de procureur des Konings en zijn hulpofficieren een aantal bijzondere bevoegdheden toe ingeval van betrapping op heterdaad.

Officieren van gerechtelijke politie kunnen een verdachte wegens een op heterdaad ontdekt misdaad of wanbedrijf arresteren, op voorwaarde dat de procureur des Konings hiervan onverwijld op de hoogte gesteld wordt.¹⁹ De bevoegdheid tot arrestatie komt niet toe aan agenten van de openbare macht, maar zij mogen wel de vlucht van de verdachte persoon verhinderen, waarna ze de persoon in kwestie dadelijk ter beschikking dienen te stellen van een officier van gerechtelijke politie.

Wat het betreden van een private woning ter arrestatie van de betrokkene betreft, mag men een huiszoeking niet met een aanhouding verwarren. Voor een huiszoeking beperkt artikel 36 van het Wetboek van Strafvordering de bevoegdheden van de procureur des Konings en zijn hulpofficieren ingeval van heterdaad tot de woning van de verdachte persoon²⁰ of de plaats van de feiten, en dit zowel 's nachts

¹⁷ Artikel 41, lid 1 Sv.

¹⁸ Artikel 41, lid 2 Sv.

¹⁹ Artikel 1 van de wet op de voorlopige hechtenis.

²⁰ Artikel 36 Sv., artikel 1,2° van de wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht; R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 335; M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 336. Wel wordt aanvaard dat een huiszoeking tevens uitgevoerd zou kunnen worden in de woning waar het misdrijf werd gepleegd.

als overdag.²¹ Het is niettemin niet mogelijk over te gaan tot een huiszoeking in de woning van een derde zonder een bevel van de onderzoeksrechter.²² De ratio legis van de wettelijke bepalingen m.b.t. heterdaad stelt daarentegen dat de procureur des Konings en zijn hulpofficieren in dergelijke omstandigheden over uitgebreide bevoegdheden beschikken die de vervolging van de dader mogelijk maken, ongeacht de plaats waar deze zich bevindt, en dus met inbegrip van de woning van een derde. Ingeval van heterdaad kan van de politieagenten niet verwacht worden dat zij voorafgaand de woning van de achtervolgde persoon controleren, van wie zij overigens ook niet noodzakelijk de identiteit kennen.

5.1.2. Arrestatie buiten heterdaad

De regeling inzake de arrestatie buiten heterdaad vindt haar neerslag in artikel 2 van de wet op de voorlopige hechtenis, dat stelt:

“Buiten het geval van op heterdaad ontdekte misdaad of op heterdaad ontdekt wanbedrijf, kan een persoon tegen wie ernstige aanwijzingen van schuld aan een misdaad of een wanbedrijf bestaan, slechts ter beschikking van de rechter worden gesteld, en voor een termijn die niet langer duurt dan vierentwintig uren, met inachtneming van de volgende regels :

1° de beslissing tot vrijheidsbeneming kan alleen worden genomen door de procureur des Konings;

2° indien deze persoon poogt te vluchten of poogt zich te onttrekken aan het toezicht van een agent van de openbare macht, mogen bewarende maatregelen worden getroffen in afwachting dat de procureur des Konings, onverwijld door de snelste communicatiemiddelen op de hoogte gebracht, een beslissing neemt;

3° van de beslissing tot aanhouding wordt onverwijld kennis gegeven aan de betrokkene. Deze kennisgeving bestaat in het mondeling mededelen van de beslissing in de taal van de rechtspleging;

4° er wordt een proces-verbaal opgemaakt. Dit proces-verbaal vermeldt:

- a) de beslissing van de procureur des Konings, de door hem getroffen maatregelen en de wijze waarop deze zijn medegedeeld;*
- b) het juiste uur van de effectieve vrijheidsbeneming, met nauwkeurige opgave van de omstandigheden waarin de vrijheidsbeneming tot stand gekomen is;*
- c) het juiste uur van de kennisgeving aan de betrokkene van de beslissing tot aanhouding.*

5° de aangehouden of vastgehouden persoon wordt in vrijheid gesteld zodra de maatregel niet langer noodzakelijk is. De vrijheidsbeneming mag in geen geval langer duren dan vierentwintig uren te rekenen van de kennisgeving van de beslissing of, ingeval er bewarende dwangmaatregelen zijn genomen, te rekenen van het ogenblik dat de persoon niet meer beschikt over de vrijheid van komen en gaan;

²¹ Artikel 36 Sv. en artikel 1,2° van de wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht; Cass. 12 juni 1984, A.C. 1983-84, p. 1324.

²² In tegenstelling tot de huiszoeking op bevel van de onderzoeksrechter kan de procureur des Konings geen huiszoeking doen in de woning van een derde: C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, strafprocesrecht en internationaal strafrecht*, Antwerpen, Maklu, 2003, p. 872-873; R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 335. Zie ook Antwerpen, 30 oktober 1998, R.W. 1999-2000, p. 611, noot P. ARNOU.

6° wanneer de zaak aanhangig is bij de onderzoeksrechter, oefent deze de bevoegdheden uit die dit artikel aan de procureur des Konings opdraagt.”

De arrestatie buiten het geval van heterdaad is mogelijk indien er ernstige aanwijzingen van schuld aan een misdaad of wanbedrijf bestaan.

Buiten het geval van heterdaad is de bevoegdheid tot het bevelen van een arrestatie exclusief in handen van de procureur des Konings, of indien reeds een gerechtelijk onderzoek hangende is, van de onderzoeksrechter.

De politie kan enkel bewarende maatregelen nemen indien de verdachte poogt te vluchten of zich aan het toezicht te onttrekken.²³

Een voorafgaande beslissing tot arrestatie kan de politie niet tegen de wil van de bewoners uitvoeren in de private woning (vb. als de achtervolgde persoon zijn toevlucht zoekt in een woning waar hij door de bewoner binnengelaten wordt), maar wel op de openbare weg, in een auto op de openbare weg of in publiek toegankelijke plaatsen.²⁴

Om de woning te betreden tegen de wil van het hoofd van het huis is een huiszoekingsbevel van de onderzoeksrechter vereist.²⁵

5.1.3. Arrestatie in een woning in het kader van andere uitzonderingen op artikel 15 van de Grondwet

De hypothesen uit het vorige hoofdstuk, die betrekking heeft op het betreden van een woning met de bedoeling een persoon te vatten, moeten onderscheiden worden van de hypothese van de arrestatie in een woning die de ordediensten omwille van een andere reden op een wettelijke manier betreden hebben, bijvoorbeeld wanneer de politie in een huis, waar zij zich om andere redenen bevindt, per toeval een opgespoorde persoon aantreft, die zij dan ook meteen aanhoudt.

Indien de aanwezigheid van de ordediensten in deze woning niet onwettig is, dan is een dergelijke aanhouding, ongeacht het motief ervan, ook perfect in overeenstemming met de wet. Er kan hierbij van volgende hypothesen uitgegaan worden:

5.1.3.1. Opsporingen ten huize op basis van een door de onderzoeksrechter afgeleverd huiszoekingsbevel

De wettelijke basis voor de huiszoeking of de opsporing ten huize wordt enerzijds geleverd door de artikelen 36-37 en 87-90 van het Wetboek van Strafvordering, alsook in de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende dewelke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht, en anderzijds door de artikelen 26 en 27 van de wet op het politieambt.²⁶

²³ R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 335. R.

VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, p. 268-269 en 1019-1020.

²⁴ M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 337; L. VIAENE, *Huiszoeking en beslag in strafzaken*, in *APR*, Gent, Story-Scientia, 1962, randnr. 68.

²⁵ Zie punt 5.2. voor het onderscheid tussen een huiszoekingsbevel en een bevel tot medebrenging.

²⁶ R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 335.

Indien n.a.v. de uitvoering van een opsporing ten huize vastgesteld wordt dat er een wettelijk motief voorhanden is om een in deze woning aanwezige persoon van zijn vrijheid te beroven (vb. een hiertoe geseinde persoon), dan kan deze vrijheidsberoving op een wettelijke manier gebeuren zonder dat een voorafgaand bevel tot medebrenging vereist is.

5.1.3.2. Opsporingen ten huize door de procureur des Konings ingeval van heterdaad (zie ook punt 5.1.1.)

Op grond van de artikelen 32 en 36 van het Wetboek van Strafvordering kan de procureur des Konings overgaan tot een opsporing ten huize ingeval van heterdaad.

Deze artikelen stellen het volgende:

“In alle gevallen van ontdekking op heterdaad, wanneer het feit kan worden gestraft met een criminele straf, begeeft de procureur des Konings zich onverwijld ter plaatse om er de processen-verbaal op te maken tot vaststelling van het voorwerp van het misdrijf, van de staat waarin het zich bevindt, van de gesteldheid der plaats, en om de verklaringen af te nemen van de personen die aanwezig zijn geweest of die inlichtingen kunnen geven.

De procureur des Konings geeft aan de onderzoeksrechter bericht van zijn bezoek ter plaatse, zonder evenwel gehouden te zijn op hem te wachten om te handelen zoals in dit hoofdstuk is bepaald.”

“Indien het een misdaad of wanbedrijf betreft waarvan het bewijs waarschijnlijk kan worden verkregen uit de papieren of andere stukken en zaken in het bezit van de verdachte, begeeft zich de procureur des Konings terstond naar de woning van de verdachte om er de voorwerpen op te sporen, die hij geschikt acht om de waarheid aan de dag te brengen.”

Krachtens deze bepalingen en artikel 1,2° van de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht, kunnen de procureur des Konings en zijn hulpofficieren in geval van heterdaad een huiszoeking verrichten in de woning van de verdachte persoon²⁷, en dit zowel 's nachts als overdag.²⁸

5.1.3.3. De toestemming of het verzoek door de bewoner of het slachtoffer

De wet laat huiszoekingen en opsporingen ten huize toe ingeval van verzoek of toestemming van de persoon die het werkelijk genot heeft van de plaats, of van de persoon bedoeld in artikel 46, 2° van het Wetboek van Strafvordering (artikel 1, 3° van de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht).

²⁷ Artikel 36 Sv.; artikel 1,2° van de wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht; R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 335; M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 336. Wel wordt aanvaard dat een huiszoeking tevens uitgevoerd zou kunnen worden in de woning waar het misdrijf werd gepleegd.

²⁸ Artikel 36 Sv. en artikel 1,2° van de wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht; Cass. 12 juni 1984, A.C. 1983-84, p. 1324.

Een dergelijke huiszoeking of opsporing kan zowel overdag als 's nachts,²⁹ maar de wet van 7 juni 1969 verduidelijkt dat het verzoek of de toestemming waarvan sprake in artikel 1, 3°, schriftelijk en voorafgaand aan de opsporing of huiszoeking moet gebeuren.

Wat het verzoek door de bewoner of het slachtoffer van de hiervoor besproken misdrijven betreft, stelt artikel 46 van het Wetboek van Strafvordering:

“De bevoegdheden, hierboven aan de procureur des Konings toegekend voor de gevallen van ontdekking op heterdaad, bestaan ook in alle gevallen waarin een misdaad of een wanbedrijf, zelfs al is het niet op heterdaad ontdekt, gepleegd is binnen een huis, en de procureur des Konings verzocht wordt het misdrijf vast te stellen door:

1° het hoofd van dat huis

2° het slachtoffer van het strafbaar feit, wanneer dat strafbaar feit genoemd wordt in de artikelen 398 tot 405 van het Strafwetboek (slagen en verwondingen en vergiftiging) en de vermoedelijke pleger van het strafbaar feit de echtgenoot van het slachtoffer is of de persoon met wie hij of zij samenleeft en een duurzame affectieve en seksuele relatie heeft.”

Door het geven van de toestemming ziet men af van de grondwettelijke waarborg van de onschendbaarheid van de woning.³⁰ De bewoner die de toestemming verleent tot huiszoeking kan deze evenwel beperken tot een bepaald deel van het huis.³¹

5.1.3.4. Betreden van de woning in geval van een oproep, een brand of overstroming

Luidens artikel 1, lid 2, 4° en 5° van de wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht, mag elke politieambtenaar zowel 's nachts als overdag een woning betreden in geval van brand, overstroming en hulpgeroep. Dit soort opsporing of huiszoeking zal meestal een bestuurlijk karakter vertonen, maar dit is niet noodzakelijk het geval. De termen 'brand' en 'overstroming' worden bij wijze van voorbeeld vermeld en alle gevallen van ramp, onheil of zware ongevallen worden hieronder begrepen.

Naast de bepaling uit de wet van 7 juni 1969 bevat de wet op het politieambt een uitgebreidere bepaling (artikel 27) die dergelijke situaties beoogt.

Deze situaties dienen vanuit het standpunt van de rechtspraak i.v.m. noodsituaties bekeken te worden en al zou in dergelijke gevallen het betreden van een privéwoning zonder formele toelating eventueel als onwettig beschouwd kunnen worden, toch zou dit niet opwegen tegen het flagrante en veel ernstigere gevaar of nadeel dat het gevolg zou zijn van het feit dat de woning niet betreden werd. Deze rechtspraak heeft vanzelfsprekend niet enkel betrekking op de politiediensten en moet eventueel in samenhang met artikel 422bis van het Strafwetboek beoordeeld worden, waarbij het niet-bijstaan van personen in nood als strafbaar gesteld wordt.

²⁹ Zie artikel 1, 3° van de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende dewelke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht; zie Cass. 3 december 1996, *A.J.T.*, 1998-1999, p. 20; Cass. 26 november 1996, *R.W.*, 1996-1997, p. 1361.

³⁰ Cass. 8 september 1993, *R.W.* 1994-95, p. 465.

³¹ R. VERSTRAETEN, *Handboek Strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2005, p. 285.

5.1.3.5. Andere door een wettekst bepaalde gevallen

Bijzondere wetten bevatten soms controlebepalingen die aan bepaalde (politie)ambtenaren de mogelijkheid bieden om gebouwen te betreden die onder de bescherming vallen van artikel 15 van de Grondwet.

Er kan in dit opzicht verwezen worden naar hetgeen in punt 4 uiteengezet werd.

5.2. Arrestatie krachtens een rechterlijk bevel

5.2.1. Uitvoering van het bevel tot medebrenging (artikelen 3-15 WVH)

Het bevel tot medebrenging is een met redenen omkleed bevel van de onderzoeksrechter dat tot doel heeft ofwel een verdachte voor zich te laten brengen die niet reeds tot zijn beschikking gesteld werd (artikel 3 WVH), ofwel een getuige die weigert te verschijnen (artikel 4 WVH en artikelen 80 en 281 §2, lid 2 van het Wetboek van Strafvordering).

Artikel 3 van de wet preciseert:

“De onderzoeksrechter kan een met redenen omkleed bevel tot medebrenging uitvaardigen tegen elke persoon tegen wie ernstige aanwijzingen van schuld aan een misdaad of een wanbedrijf bestaan en die niet reeds te zijner beschikking is gesteld.”

Het bevel creëert een titel van vrijheidsberoving voor een maximale periode van 24 uur en dient betekend te worden op het ogenblik van de vrijheidsbeneming of binnen de 24 uur na vrijheidsbeneming door politie of parket, indien er reeds een voorafgaande vrijheidsberoving plaatsvond.³²

Algemeen wordt aangenomen dat men met een bevel tot medebrenging mag binnendringen in de woning van diegene die er het voorwerp van uitmaakt, wat zou volgen uit het algemeen principe dat de woning ophoudt onschendbaar te zijn als er een rechterlijk bevel is.³³ Het binnendringen van de woning mag echter niet gebeuren tussen 21 uur 's avonds en 5 uur 's ochtends en dient gericht te zijn op het meenemen van de persoon in kwestie, en niet op het uitvoeren van een huiszoeking.³⁴

Wat het binnendringen van de woning van een derde betreft om er een bevel tot medebrenging ten uitvoer te leggen, moet er van uitgegaan worden dat de onderzoeksrechter bevoegd is om het betreden van een private woning ofwel a.h.v. een huiszoekingsbevel ofwel a.h.v. een bevel tot medebrenging toe te laten.

Het is echter niet zo dat een bevel tot medebrenging waarop enkel de identiteit en het adres van de te arresteren persoon vermeld wordt, de officier van politie die deze taak moet uitvoeren de toelating zou verlenen om de woning van eender wie binnen te dringen om deze persoon op te sporen.

Rekening houdend met de bevoegdheden van de onderzoeksrechter ter zake moet men er dus van uitgaan dat het bevel tot medebrenging het betreden van de woning

³² Artikel 7 van de wet op de voorlopige hechtenis.

³³ T. DESCHEPPER, “Het bevel tot medebrenging”, in B. DEJEMEPPE en D. MERCKX (ed.), *De voorlopige hechtenis*, Diegem, Kluwer, 2000, p. 117.

³⁴ T. DESCHEPPER, “Het bevel tot medebrenging”, in B. DEJEMEPPE en D. MERCKX (ed.), *De voorlopige hechtenis*, Diegem, Kluwer, 2000, p. 111 en 117.

van een derde mogelijk kan maken indien dit de expliciete beslissing van deze onderzoeksrechter is die tot uiting komt in het feit dat het exacte adres van de woning van de derde waar het bevel tot medebrenging uitgevoerd kan worden, op dit bevel tot medebrenging vermeld wordt.^{35 36}

Ten slotte moet hier nog aan toegevoegd worden dat de tenuitvoerlegging van een bevel tot medebrenging niet met de tenuitvoerlegging van een huiszoekingsbevel verward mag worden. Bij de opsporing van een persoon mag er voor de tenuitvoerlegging van een bevel tot medebrenging geen sprake van zijn om plaatsen of zaken te doorzoeken die het kader van deze opsporing te buiten gaan (vb. lades openen, documenten doorzoeken). Indien een huiszoeking noodzakelijk lijkt om plaatsen of documenten te doorzoeken om aanwijzingen te vinden op grond waarvan betrokkene gelokaliseerd zou kunnen worden (GSM-nummers, bankdocumenten,...), dan moeten de regels m.b.t. het huiszoekingsbevel toegepast worden.

5.2.2. Uitvoering van het bevel tot aanhouding bij verstek

Artikel 34 van de wet op de voorlopige hechtenis stelt:

“§ 1. Wanneer de verdachte voortvluchtig is of zich verbergt of wanneer er grond bestaat om zijn uitlevering te vragen, kan de onderzoeksrechter een bevel tot aanhouding bij verstek uitvaardigen.

§ 2. Wordt dit bevel uitgevoerd vóór het onderzoek is afgesloten, dan moet de verdachte door de onderzoeksrechter worden ondervraagd. Oordeelt de onderzoeksrechter dat de voorlopige hechtenis moet worden gehandhaafd, dan kan hij een nieuw bevel tot aanhouding uitvaardigen, waarop de bepalingen van de hoofdstukken III, IV en V mede van toepassing zijn.

Dit nieuwe bevel tot aanhouding wordt aan de verdachte betekend binnen vierentwintig uren te rekenen van de betekening op het Belgisch grondgebied (of op het buitenlandse grondgebied waar een legeronderdeel is gestationeerd) van het bevel tot aanhouding bij verstek, welke betekening moet geschieden binnen vierentwintig uren na de aankomst of de vrijheidsbeneming op het Belgisch grondgebied

§ 3. De beklagde of de beschuldigde kan zijn invrijheidstelling alleen vragen overeenkomstig artikel 27.”

Om rechtsgeldig te zijn, dienen voor de aanhoudingsbevelen bij verstek de voorwaarden uit artikel 16 van deze wet te worden nageleefd.

Wat de bevoegde overheid om een dergelijk bevel tot aanhouding af te leveren – de onderzoeksrechter – de door de wet opgelegde formele en inhoudelijke voorwaarden en de doelstelling ervan betreft, moet ervan uitgegaan worden dat het aanhoudingsbevel bij verstek minstens dezelfde gevolgen als een bevel tot medebrenging heeft, hetgeen impliceert dat het betreden van de woning van de verdachte louter op grond van dit aanhoudingsbevel bij verstek toegestaan is, zij het met die voorwaarde dat het adres duidelijk vermeld moet worden.

Ingeval het de woning van een derde betreft op wie het bevel tot aanhouding bij verstek geen betrekking heeft, dan moet een specifiek bevel afgeleverd worden, dat naargelang van het geval ofwel een huiszoekingsbevel voor de woning van de derde (ingeval van aanwijzingen van verberging van misdadigers) kan zijn, ofwel een bevel tot medebrenging lastens de verdachte, waarbij uitdrukkelijk gepreciseerd moet

³⁵ M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 340.

³⁶ W. BRUGGEMAN, *De aanhouding*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2006, p. 21.

worden dat dit in de woning van deze correct vernoemde derde ten uitvoer gelegd kan worden.

5.2.3. Uitvoering van het bevel tot aanhouding

Het probleem van het betreden van een privéwoning met het oog op de tenuitvoerlegging van een op grond van artikel 16 van de wet 20 juli 1990 op de voorlopige hechtenis afgeleverd bevel tot aanhouding stelt zich in principe niet in deze context, aangezien de aflevering van het bevel tot aanhouding veronderstelt dat de verdachte voorafgaandelijk verhoord werd en dus ter beschikking van de onderzoeksrechter staat.

Niettemin blijft deze kwestie relevant ingeval de onder aanhoudingsbevel geplaatste persoon op de vlucht slaat. Er moet dan uitgemaakt worden of de ordediensten al dan niet de woning van de verdachte of van derden kunnen betreden om de ontvluchte verdachte aan te houden.

Er wordt algemeen uitgegaan van het principe dat de ontvluchting de gevolgen van het oorspronkelijke bevel tot aanhouding niet teniet doet en dat de ontvluchte persoon opnieuw aangehouden en opgesloten kan worden zonder dat een nieuw bevel tot aanhouding afgeleverd moet worden.³⁷ De termijnen waarbinnen de onderzoeksgerechten het bevel tot aanhouding en desgevallend de handhaving van de voorlopige hechtenis moeten bevestigen, worden opgeschort gedurende de ontvluchting.³⁸ De aanhouding na deze ontvluchting kan bijgevolg gebaseerd worden op het oorspronkelijke bevel tot aanhouding.

Wat het betreden van de privéwoning betreft, moet dan ook overwogen worden dat het op grond van artikel 16 van de wet 20 juli 1990 op de voorlopige hechtenis door dezelfde overheid afgeleverde bevel tot aanhouding, mits naleving van dezelfde strenge voorwaarden en met het oog op het bereiken van dezelfde doelstelling, minstens dezelfde gevolgen heeft als een bij verstek afgeleverd bevel tot medebrenging of bevel tot aanhouding.

Voor het betreden van de privéwoning kan verwezen worden naar punt 5.2.1.: het betreden van de privéwoning van de verdachte is dus mogelijk op grond van een bevel tot aanhouding (waarbij indien nodig geweld gebruikt mag worden), indien vaststaat dat deze betrokkene in de woning aanwezig is, hij geen toegang verleent tot de woning, en dit niet gebeurt tussen 21 uur en 5 uur.³⁹ Het adres moet expliciet op het bevel vermeld worden en een specifiek bevel zal desgevallend noodzakelijk zijn om de woning van een derde te betreden. Het bevel zal in principe door de onderzoeksrechter afgeleverd worden – indien er nog steeds een saisine van kracht is – of, in de andere gevallen, door de procureur des Konings (bijvoorbeeld, in geval van ontvluchting na de regeling van de rechtspleging zal de procureur des Konings, op grond van de beschikking van de raadkamer waarbij de inverdenkinggestelde aangehouden verwezen werd, machtiging kunnen verlenen tot diens aanhouding in de woning van een aangewezen derde).

³⁷ W. BRUGGEMAN, *De aanhouding*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2006, p. 21.

³⁸ R.P.D.B., V° 'Détection préventive', nr. 95.

³⁹ M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 341; W. BRUGGEMAN, *De aanhouding*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2006, p. 22.

5.3. Arrestatie ingevolge een veroordeling – Vattingsbevel

Wanneer een vonnis uitvoerbaar wordt op grond waarvan tot een vrijheidsberoving moet overgegaan worden, dan staat het openbaar ministerie in voor de strafuitvoering en kan de zaak nadien niet langer aan een rechter voorgelegd worden om de modaliteiten van de tenuitvoerlegging te organiseren of te definiëren. Een latere tussenkomst van de strafuitvoeringsrechtbank staat los van de tenuitvoerlegging van de straf en heeft enkel betrekking op de strafuitvoeringsmodaliteiten, nadat het openbaar ministerie de uitvoering ervan bevolen heeft.

Wanneer een persoon veroordeeld wordt tot een vrijheidsberovende straf en zich na het definitief worden van zijn veroordeling niet aanmeldt om deze straf uit te zitten, kan de procureur des Konings tegen hem een vattingsbevel uitvaardigen. Ook personen die voorwaardelijk in vrijheid werden gesteld, onder elektronisch toezicht geplaatst werden of werden veroordeeld met uitstel van tenuitvoerlegging van hun straf kunnen bij niet-naleving van hun voorwaarden van hun vrijheid beroofd worden op initiatief van de procureur des Konings.⁴⁰ Hetzelfde geldt wanneer een veroordeelde ontvlucht is. Ook hier vindt de vrijheidsberoving haar oorsprong in een veroordelend vonnis.⁴¹

Een regelmatig door de bevoegde procureur des Konings afgeleverd vattingsbevel ingevolge een uitvoerbaar geworden veroordeling geldt als huiszoekingsbevel (of, om preciezer te zijn, als bevel tot medebrenging) t.a.v. de veroordeelde.⁴² Op basis van dit vattingsbevel mag de woning van de veroordeelde betreden worden met het oog op arrestatie, en dit tijdens de door de wet van 7 juni 1969 bepaalde periode (na 5 uur en vóór 21 uur).

Wat het binnentreden van de woning van een derde betreft, en in afwezigheid van de bevoegde rechter om dit te bevelen, wordt ervan uitgegaan dat de machtiging hiertoe door de procureur des Konings verleend kan worden. Hiertoe wordt vereist dat het bestaande vattingsbevel aangevuld wordt met de identiteit en woonplaats van de derde persoon of dat een nieuw vattingsbevel wordt afgeleverd, met uitdrukkelijke machtiging om de woning van deze derde persoon binnen te dringen.⁴³ Voor deze machtiging zijn grondige aanwijzingen noodzakelijk dat de veroordeelde de woning van een derde binnengevlucht is.

Deze zienswijze vindt men ook terug in een brief die de procureur-generaal te Brussel in naam van alle procureurs-generaal op 9 december 1964 aan de commandant van de Rijkswacht gericht had, enerzijds, en in de omzendbrief R. nr. 21/65 van het parket-generaal te Gent van 22 maart 1965, anderzijds, en is gebaseerd op het principe dat de woning ophoudt onschendbaar te zijn wanneer rechterlijke uitspraken ten uitvoer gelegd moeten worden.⁴⁴

⁴⁰ Zie artikel 15 van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie en artikel 70 van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten.

⁴¹ W. BRUGGEMAN, *De aanhouding*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2006, p. 36.

⁴² M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 341.

⁴³ M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 341.

⁴⁴ Zie ook '*Police communale, gendarmerie, police judiciaire des parquets*', G. Laffineur, Uga, Louvain-la-Neuve, 1979, p. 83: "Dans le cadre de l'ordonnance de capture, l'exécution des peines peut entraîner, au besoin, l'entrée dans le domicile de la personne condamnée pendant les heures légales et le recours à la force, comme tout acte d'exécution judiciaire".

Dezelfde principes zullen nageleefd worden wanneer het vattingsbevel geen definitief geworden veroordelend vonnis maar wel een bevel tot onmiddellijke aanhouding ten uitvoer legt (Wanneer de hoven en de rechtbanken de beklaagde of de beschuldigde tot een hoofdgevangenisstraf van een jaar of tot een zwaardere straf, zonder uitstel, veroordelen, kunnen zij zijn onmiddellijke aanhouding bevelen, aangezien het bevel tot onmiddellijke aanhouding een titel van voorlopige hechtenis is die de tenuitvoerlegging van de veroordeling moet garanderen alvorens deze definitief geworden is – Artikel 33 §2 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis).

5.4. Uitvoering van een beschikking tot gevangenneming in criminele zaken⁴⁵

De beschikking tot gevangenneming is een bijzondere titel van voorlopige hechtenis, waartoe de raadkamer en de kamer van inbeschuldigingstelling kunnen beslissen wanneer het gerechtelijk onderzoek afgerond wordt en de weg naar het hof van assisen ingeslagen wordt.⁴⁶ De beschikking tot gevangenneming vindt haar wettelijke basis in artikel 26 §5 van de wet op de voorlopige hechtenis, dat als volgt luidt:

“De raadkamer en de kamer van inbeschuldigingstelling kunnen, in de gevallen van de artikelen 133 en 231 van het Wetboek van Strafvordering, een beschikking tot gevangenneming geven en de onmiddellijke tenuitvoerlegging ervan bevelen.

Deze beschikkingen bevatten de naam van de verdachte, zijn persoonsbeschrijving, zijn woonplaats, indien zij bekend zijn, de uiteenzetting van het feit en de aard van het misdrijf.

Wanneer een beschikking tot gevangenneming gegeven wordt ten aanzien van een verdachte of een beschuldigde die wegens wanbedrijf wordt vervolgd, worden de bepalingen van artikel 16, §§ 1 en 5, eerste en tweede lid, in acht genomen.

De beschikkingen van de raadkamer en van de kamer van inbeschuldigingstelling worden door de rechters bij meerderheid van stemmen genomen.”

In de meeste gevallen zal de verdachte tegen wie een beschikking tot gevangenneming wordt uitgesproken zich reeds in voorlopige hechtenis bevinden. Dit is echter niet noodzakelijk het geval, aangezien de gevangenneming volledig onafhankelijk is van het bevel tot aanhouding dat eventueel voorafgaat.⁴⁷ Ongeacht of de betrokkene al dan niet aangehouden is, of is geweest, kan een beschikking tot gevangenneming verleend worden.⁴⁸

In de hypothese waarbij de raadkamer de beschikking tot gevangenneming geeft t.a.v. een verdachte die zich in vrijheid bevindt en de onmiddellijke tenuitvoerlegging ervan beveelt, zal de verdachte gearresteerd worden en in voorlopige hechtenis geplaatst worden.⁴⁹ Het is tevens mogelijk dat een gevangenneming bevolen wordt zonder onmiddellijke tenuitvoerlegging. De beschuldigde kan dan worden vrijgelaten om nadien, na betekening van de beschikking en het verstrijken van de

⁴⁵ Voor een uitgebreide analyse, zie ook P. MORLET, ‘L’ordonnance de prise de corps décernée par le chambre du conseil – nature et conséquences’, in *R.D.P.*, 1991, p. 871-879.

⁴⁶ R. DECLERCQ, *Onderzoeksgerechten*, in *APR*, Deurne, Story-Scientia, 1993, p. 315.

⁴⁷ R. DECLERCQ, *Onderzoeksgerechten*, in *APR*, Deurne, Story-Scientia, 1993, p. 315.

⁴⁸ R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 607.

⁴⁹ H-D. BOSLY, D. VANDERMEERSCH, ‘*Droit de la procédure pénale*’, Brugge, Die Keure, 2003, p. 855.

cassatietermijn, op initiatief van het openbaar ministerie te worden aangehouden vóór de verschijning voor het hof van assisen.⁵⁰

De beschikking tot gevangenneming dient binnen de 24 uur vanaf de tenuitvoerlegging betekend te worden (artikel 12 van het Gerechtelijk Wetboek) en dient niet door een rechtscollège gehandhaafd te worden, met uitzondering van de hypothese van een verzoek tot invrijheidsstelling.⁵¹

De beschikking tot gevangenneming wordt door het openbaar ministerie ten uitvoer gelegd, dat hiertoe indien nodig een vattingsbevel aflevert.

De rechtsleer lijkt niet in te gaan op de problematiek van het binnendringen van de woning van de betrokkene of van een derde om de verdachte persoon te vatten, aangezien deze verdachte zich doorgaans reeds in voorlopige hechtenis zal bevinden. Indien dit echter niet het geval is, lijkt aangenomen te moeten worden dat het vattingsbevel van het openbaar ministerie dezelfde gevolgen heeft als het bevel tot medebrenging (zie punt 5.2.1.).

5.5. Uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel

Deze materie wordt geregeld door de wet van 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel.

In artikel 2 §3 van deze wet wordt het Europees aanhoudingsbevel als volgt gedefinieerd: *“Het Europees aanhoudingsbevel is een gerechtelijke beslissing genomen door de bevoegde rechterlijke autoriteit van een lidstaat van de Europese Unie, uitvaardigende rechterlijke autoriteit genaamd, met het oog op de aanhouding en de overlevering door de bevoegde rechterlijke autoriteit van een andere lidstaat, uitvoerende autoriteit genaamd, van een persoon gezocht met het oog op de instelling van strafvervolgning of de tenuitvoerlegging van een vrijheidsbenemende straf of veiligheidsmaatregel.”*

Artikel 9 van deze wet verduidelijkt: *“Een signalering verricht overeenkomstig het bepaalde in artikel 95 van de overeenkomst gesloten op 19 juni 1990 ter uitvoering van het op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen wordt gelijkgesteld met een Europees aanhoudingsbevel”*.

Artikel 10 van de wet geeft duidelijk aan dat de arrestatie op basis van de signalering uit artikel 9 of op grond van een Europees aanhoudingsbevel wordt onderworpen aan de voorwaarden uit artikel 2 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis.

Het Europees aanhoudingsbevel is een aanhoudingstitel en het komt de procureur des Konings toe de politiediensten te bevelen om de gezochte persoon te vatten door, zo nodig, in zijn verblijfplaats binnen te dringen.⁵²

Het Europees aanhoudingsbevel heeft in dit opzicht dezelfde draagwijdte als een vattingsbevel, waardoor het het betreden van een woning mogelijk maakt om de opgespoorde persoon te vatten.⁵³

⁵⁰ R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 607.

⁵¹ R. DECLERCQ, *Beginselen van strafrechtspleging*, Mechelen, Kluwer 2007, p. 517. De beschuldigde kan uiteraard wel de voorlopige invrijheidstelling vragen.

⁵² Cass. 22 september 2010, R.G., nr. P.10.1509.F/1. Zie punt 3.

Indien het door de procureur des Konings afgeleverde vattingsbevel in uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel het adres van de woning van de derde niet vermeldt, dient voorafgaandelijk aan de uitvoering ervan contact opgenomen te worden met de procureur des Konings teneinde diens uitdrukkelijke opdracht hiertoe te bekomen.

Er moet eveneens in herinnering gebracht worden dat het Europees aanhoudingsbevel steeds op dezelfde manier ten uitvoer gelegd wordt, ongeacht het feit of het met het oog op vervolging dan wel op de tenuitvoerlegging van een straf uitgevaardigd werd.

Het Europees aanhoudingsbevel is immers een autonome titel.⁵⁴

5.6. Arrestatie in het raam van een verzoek tot uitlevering

Artikel 3 van de uitleveringswet van 15 maart 1874 stelt dat een persoon van wie de uitlevering gevraagd wordt, in de gevangenis opgesloten kan worden op overlegging van ofwel het origineel of een authentiek afschrift van het vonnis of arrest waarbij de veroordeling uitgesproken werd, ofwel een akte van de procedure waarbij de verwijzing van de beklaagde of de beschuldigde naar het strafgerecht wordt bevolen, ofwel een buitenlands bevel tot aanhouding of iedere andere akte die dezelfde kracht heeft, en die uitvoerbaar worden verklaard door de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg van de plaats waar de vreemdeling in België verblijft of kan worden gevonden.

Bijgevolg kan de procureur des Konings voor de toepassing van deze wetsbepaling een vattingsbevel afleveren op grond waarvan ofwel de woning van de betrokkene betreden kan worden, ofwel deze van een derde indien de procureur des Konings dit uitdrukkelijk toestaat na controle van de aanwijzingen dat de opgespoorde persoon zich in deze woning zou kunnen bevinden.

Artikel 5 van de wet van 15 maart 1874 maakt overigens de voorlopige aanhouding van de opgespoorde persoon mogelijk ingeval van grote dringendheid, wanneer de documenten uit artikel 3 nog niet aan betrokkene bezorgd konden worden en de verzoekende Staat hiertoe een officieel bericht toegestuurd heeft. In een dergelijk geval en bij gebrek aan een document dat de opsluiting kan verantwoorden, levert de onderzoeksrechter een voorlopig bevel tot aanhouding af met het oog op uitlevering.

Aangezien de onderzoeksrechter bevoegd is om de voorlopige aanhouding van de opgespoorde persoon te bevelen en om hierbij overeenkomstig artikel 87 tot 90 van het Wetboek van Strafvordering te handelen (met inbegrip van het bevelen van de opsporing ten huize in de woning van betrokkene of andere plaatsen), dan is hiervan het gevolg dat hij ook de aanhouding van de opgespoorde persoon in een woning kan bevelen.

Vooraleer de zaak aan de onderzoeksrechter voorgelegd werd, worden de bevoegdheden van de procureur des Konings in principe beperkt tot de bepalingen van de artikelen 1 en 2 van de wet van 20 juli 1990 op de voorlopige hechtenis (zie punt 5.1.).

⁵³ Brussel, kamer van inbeschuldigingstelling, 9 september 2010, nr. 3403. Het tegen dit arrest ingestelde beroep werd door het Hof van Cassatie verworpen (zie voetnoot 52).

⁵⁴ Cass. 10 november 2009, R.G., nr. P.09.1548.N.

6. Conclusie

Het grondwettelijke beginsel van de onschendbaarheid van de woning beschermt de burger tegen elke vorm van misplaatste schending van zijn persoonlijke omgeving door de overheid. Op dit principe bestaan echter heel wat uitzonderingen en het lijdt geen twijfel dat de uitvoering van een rechterlijke beslissing voorrang op dit principe heeft. Op grond van een ander principe houdt de woning eveneens op onschendbaar te zijn wanneer rechterlijke beslissingen ten uitvoer gelegd moeten worden.

De studie van alle wettelijke hypotheses leidt in eerste instantie tot het principe dat de wetgever ter zake blijkbaar steeds toegepast heeft: de woning van de opgespoorde persoon geeft aanleiding tot het vermoeden dat hij er waarschijnlijk aangetroffen kan worden, zodanig dat de politieagenten deze woning, indien nodig zelfs met geweld, mogen binnendringen met het oog op de uitvoering van een wettelijk bevel tot aanhouding. Het feit dat de opgespoorde persoon de woning van een derde is binnengevlucht, is op zich geen hinderpaal om een rechterlijke beslissing uit te voeren, maar niettemin moet de eventuele schending van de woning van deze derde verantwoord worden op grond van een concrete beoordeling, door een hiertoe gemachtigde instantie, van alle aanwijzingen op grond waarvan geconcludeerd zou kunnen worden dat de opgespoorde persoon zich in deze woning bevindt. Deze beoordeling moet door de onderzoeksrechter gebeuren – indien er voor deze zaak één aangesteld werd – en door de procureur des Konings in de andere gevallen.

Hoewel in het Belgisch recht geen sprake meer is van asielrecht in de Middeleeuwse betekenis van het woord, toch is de onschendbaarheid van de woning 's nachts vrijwel absoluut. De regel uit lid 1 van artikel 1 van de wet van 7 juni 1969 is in dit opzicht een algemeen beginsel: het betreden van een woning door de ordediensten tussen 21 uur 's avonds en 5 uur 's ochtends is in principe verboden, ongeacht het motief hiervoor. Niettemin bestaan er ook hierop heel wat uitzonderingen die uitdrukkelijk door de wet bepaald worden.